

โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
 หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ ๑๒๔
 การเขียนบทความ

ยศ - ชื่อ - สกุล ร.อ.หญิง เมสธินี พลนาวิ สัมมนาที่ ๘ หมายเลข ๐๘๐๘

ชื่อเรื่อง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึง หลักการของความเป็นผู้นำของ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์
 กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ในประเด็นของการเห็นความสำคัญของการศึกษา มีความรับผิดชอบ
 รวมทั้งการนำบทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาประวัติของท่านมาประยุกต์ใช้

“พวกเราทุกลำ จำเช่นดอกประดู่ วันไหนวันดี บานคลี่พร้อมอยู่ วันไหนร่วงโรย ดอกประดู่ตกพฐ
 ทหารเรือเราจงดุ ตายเป็นหมู่เพื่อชาติไทย” เมื่อกล่าวถึงเพลงดอกประดู่ยอมเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่าเปรียบเสมือน
 วิถีชีวิตของทหารเรือไทยที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งทั้งศักยภาพด้านการทหารและความรู้ความสามารถ
 ทางวิชาการเช่นเดียวกับแก่นของต้นประดู่ที่มีความแข็งแรงทนทาน มีความพร้อม ความร่วมมือร่วมใจ รักและสามัคคี
 มีพลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเช่นเดียวกับดอกประดู่ที่ตามธรรมชาติจะผลิบานและร่วงโรยไปพร้อมกัน ท่านผู้ใดคือ
 ผู้ที่อยู่เบื้องหลังบทเพลงที่มีความหมายอันลึกซึ้งขบขันและมีความสำคัญอย่างไรต่อกองทัพเรือไทย ท่านผู้นั้นคือ
 พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พระบิดาแห่งกองทัพเรือไทย
 ผู้ทรงมีพระทัยอันแน่วแน่ที่จะปฏิรูปและพัฒนาการทหารเรือให้มีความเข้มแข็งอันจะเป็นหลักสำคัญในการป้องกัน
 ประเทศ ทรงทุ่มเทพระวรกายและสติปัญญาวางรากฐานให้กองทัพเรือมีความก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ
 (นาวิกศาสตร์, ๒๕๕๕: ๘) ปรับปรุงระบบการศึกษา จัดทำระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการศึกษา เปิดโรงเรียนนายเรือ
 วางโครงการจัดตั้งฐานทัพเรือสี่ดหีบ ทำแผนการทัพเรือ จัดการศึกษาทางยุทธวิธีกระบวนรบในกองทัพเรือ เป็นต้น
 พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อประเทศชาติเป็นอเนกประการ สถิตสถาพรอยู่ในใจของทหารเรือทุกคนตั้งแต่อดีต
 จนถึงปัจจุบัน จึงเป็นประโยชน์อย่างมากที่จะได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักการของความเป็นผู้นำของพระองค์ท่าน
 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งหลักการของความเป็นผู้นำของพระองค์ท่านที่โดดเด่น
 คือ การเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรับผิดชอบ สมควรที่จะได้นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและ
 การทำงานต่อไป

พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
 เมื่อมีพระชนมายุได้ ๑๓ พรรษา ได้ทรงเสด็จไปยังประเทศอังกฤษเพื่อเข้ารับการศึกษาเบื้องต้นก่อนเข้าเรียนวิชาเฉพาะ
 “ทหารเรือ” (กองทัพเรือ, ม.ป.ป.) พระองค์ท่านเดินทางไปพร้อมพระทัยอันแน่วแน่และมั่นคงในการที่จะนำความรู้
 ด้านการทหารเรือสมัยใหม่ มาพัฒนากองทัพเรือของไทยให้เกรียงไกร สามารถต่อสู้ป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยคุกคาม
 จากประเทศมหาอำนาจ (คັນสนีย์ วีระศิลป์ชัย, ๒๕๕๕) พระองค์ท่านมานะบากบั่นศึกษาหาความรู้จนกระทั่งเสด็จกลับ
 ประเทศไทยขณะพระชนมายุ ๒๐ พรรษา และทรงเข้ารับราชการในกรมทหารเรือทำคุณประโยชน์มากมายต่อกองทัพเรือ
 ซึ่งจะเน้นหนักไปในด้านของการปรับปรุงและพัฒนาาระบบการศึกษา ตำแหน่งสูงสุดของพระองค์ท่านคือ เสนาบดี
 กระทรวงทหารเรือ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๖ พระองค์ทรงประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการทหารเรือ เป็นพระอาจารย์

ประจำกองโรงเรียนนายเรือทรงสอนความรู้ในวิชาการทหารเรือ เช่น การเดินเรือ การบินตอร์ปิโด วิชาสมุทรศาสตร์ต่าง ๆ ทรงสร้างความสำเร็จก้าวหน้าในวิชาการทหารเรือให้แก่ราชนาวีไทย และดำเนินการสร้างกิจกรรมต่าง ๆ ในกระทรวงทหารเรือ ทรงริเริ่มกำหนดแบบสัญญาณธงสองมือและโคม ริเริ่มฝึกพลอาณัติสัญญาณ ทรงจัดหน่วยฝึกทหารที่บางพระ จัดระเบียบบริหารราชการกรมทหารเรือ แก้ไขปรับปรุงโครงสร้างกำลังทหารเรือและด้านการศึกษาของทหารเรือ และที่สำคัญที่สุดคือขอพระราชทานพระราชวังเดิมเป็นโรงเรียนนายเรือ (ชาวสารนาถ, ๒๕๕๔: ๑๗) หลักการของความเป็นผู้นำของพระองค์ท่านในเรื่องการเห็นความสำคัญของการศึกษานี้เองสร้างความซาบซึ้งและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแก่ลูกศิษย์ ผู้ใต้บังคับบัญชา และปวงชนชาวไทยจนทำให้พระองค์ท่านเป็นที่รักและเคารพนับถือ ศรัทธา เป็นคุณูปการต่อระบบการศึกษาและทำให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพในการรักษาเอกราชสืบไป

หลักการของความเป็นผู้นำที่เห็นได้อย่างชัดเจนอีกประการหนึ่งของ พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ คือ ความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา พระองค์ท่านได้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงในเหตุการณ์วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๔๕๔ ที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้พระองค์ออกจากราชการอยู่ชั่วยาระยะเวลาหนึ่ง เนื่องจากสาเหตุไม่พอพระทัยที่มีกลุ่มทหารเรือไปเที่ยวพบกับทหารมหาดเล็กแล้วเกิดเรื่องวิวาทกันขึ้น เมื่อได้มีรับสั่งให้นำส่งตัวทหารเรือที่วิวาท แต่พระองค์ท่านไม่ยอมนำส่งและกราบบังคมทูลว่า เป็นเรื่องของคนวิวาทกันซึ่งจะว่าข้างใดเป็นผู้ผิดมิได้และท่านก็รักทหารเรือของท่านเหมือนกับลูก ท่านไม่เคยส่งลูกไปให้ใครเขาเชียนตี ถ้าจะตีก็ตีเสียเอง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกริ้วและรับสั่งว่า ถ้าท่านไม่ส่งไปให้ก็ต้องให้ออก เพราะว่าทำงานร่วมกันไม่ได้ การลาออกครั้งนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้นำต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน อันควรถือเป็นแบบอย่าง ไม่ว่าจะเหตุแห่งความผิดนั้นจะเกิดขึ้นจากตัวเองหรือไม่ หากแต่หน้าที่ความรับผิดชอบย่อมครอบคลุมไปถึงส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ความประพฤติของผู้ใต้บังคับบัญชา ลูกศิษย์ ดังกรณีนี้เป็นต้น พลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวีรัช อดีตผู้บัญชาการทหารเรือ ท่านได้กล่าวถึงสาเหตุของการลาออกครั้งนี้ไว้ในหนังสือ “พระประวัติและพระกรณียกิจในสมัยรัชกาลที่ ๕” ของ พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (หน้า ๒๓๓) ดังนี้ “...ข้อที่นำคิดก็คือ ผู้กระทำความผิดเป็นนายทหารที่สำเร็จการศึกษาไปหลายปีแล้ว และมีผู้บังคับบัญชาโดยตรง (คือ ผู้บัญชาการกรมเรือกล) อยู่แล้ว แต่ความผิดในเรื่องนี้กลับตกอยู่กับกรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้ทรงอุตสาหะปลูกปั้นนักเรียนนายเรือจนมีความสามารถทัดเทียมเท่ากับนายทหารไทยด้วยซ้ำ กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์จึงทรงอยู่ในฐานะผู้รับบาปโดยแท้” (นาวิกศาสตร์, ๒๕๕๕: ๑๑)

จากพระจริยวัตรในการปฏิรูปและพัฒนาการทหารเรือให้มีความเข้มแข็งอันเป็นหลักสำคัญในการป้องกันประเทศและการปฏิบัติหน้าที่ราชการดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้นแล้วนั้น ทำให้เล็งเห็นถึงหลักการของความเป็นผู้นำที่ควรยึดถือและนำมาเป็นแบบอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ราชการให้ประสบความสำเร็จและสร้างประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างอเนกประการเช่นเดียวกับพระองค์ท่าน กล่าวคือ เรื่องของการเห็นความสำคัญของการศึกษา การสร้างคนให้มีความรู้เป็นเครื่องมือประการสำคัญของการสร้างชาติหรือการดำรงชาติไว้ ความรู้ความสามารถ และทักษะพื้นฐานเป็นส่วนสำคัญในการปลูกจิตสำนึกที่ดีงามเพื่อที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม การเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงเป็นหลักการของความเป็นผู้นำที่จะต้องคำนึงถึงเป็นลำดับต้น ๆ โดยเริ่มที่

การพัฒนาตัวเองก่อนเพราะหากตนเองไม่มีความรู้ความสามารถแล้วย่อมไม่สามารถแนะนำหรือสั่งสอนบุคคลอื่นได้ การจะเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่ดีนั้นจะต้องมีความรู้มากพอที่จะแก้ปัญหาหรือตัดสินใจโดยใช้เหตุผลและความรอบรู้ไตร่ตรองเพื่อความถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด การสนับสนุนด้านการศึกษาก็เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างมาก ดังที่กล่าวมาแล้วว่าการศึกษาคือเครื่องมือของการสร้างชาติและการดำรงชาติไว้ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนการศึกษาของผู้ใต้บังคับบัญชาในทุกรูปแบบที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงาน หลักการของความเป็นผู้นำอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กันคือ ความรับผิดชอบ ผู้นำต้องเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เพียรพยายามและละเอียดรอบคอบ ให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย รวมถึงยอมรับในผล ทั้งผลดี ผลร้าย พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ผู้นำที่มีความรับผิดชอบจะได้รับ ความไว้วางใจและการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบของผู้นำไม่เพียงแต่เฉพาะความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ หากแต่ต้องเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมหรือหน่วยงานด้วย เช่นความรับผิดชอบต่อการพัฒนาหรือความประพฤติของผู้ใต้บังคับบัญชา ความรับผิดชอบต่อมาตรฐานการปฏิบัติงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเคารพ และศรัทธาพร้อมที่จะปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของตน

จะเห็นได้ว่า พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นผู้ที่มีคุณูปการต่อประเทศไทยอย่างเนกประการ พระจริยวัตรที่ทรงแสดงออกซึ่งน้ำพระทัยเสมือนบุตรกับบิดา ทำให้ได้รับการขนานนามว่าเป็น “พระบิดาแห่งกองทัพเรือไทย” ท่านได้นำหลักการของความเป็นผู้นำมาใช้เพื่อพัฒนาบุคลากรและองค์กรในเรื่องของการเห็นความสำคัญของการศึกษา ตลอดระยะเวลาที่พระองค์ทรงรับราชการในกระทรวงทหารเรือ พระองค์ทรงตั้งพระทัยแน่วแน่ที่จะพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ราชนาวีไทยในทุก ๆ ด้าน ทรงทุ่มเทพระวรกายและเสียสละพระองค์ในการอบรมสั่งสอนและปลูกฝังวิชาทหารเรือให้แก่กำลังพล เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการทหารเรือโดยไม่ต้องพึ่งพาชาวต่างชาติเหมือนเช่นในอดีต อีกทั้งได้ปรับปรุงระบบการศึกษาหลักสูตรต่าง ๆ ในโรงเรียนนายเรือ และสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง นอกจากนี้ พระองค์ท่านยังทรงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยได้เคยลาออกจากตำแหน่งราชการเพราะสาเหตุผู้ใต้บังคับบัญชาของท่านไปก่อเรื่องทะเลาะวิวาทกับทหารมหาดเล็ก การลาออกครั้งนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนอันควรถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ดังนั้น จึงเป็นประโยชน์อย่างมากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักการของความเป็นผู้นำของพระองค์ท่าน อันสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จต่อไปได้ เราจึงได้ร่วมใจตั้งจิตอธิษฐาน ขออัญเชิญดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพระองค์ท่านทรงสถิตอยู่ ณ สรวงสวรรค์ เสวยสุขอันเป็นนิรันดร์ ทรงเป็นมิ่งขวัญของทหารเรือและเป็นแบบอย่างที่ดีของทหารของชาติทุกเหล่าทัพชั่วกาลนาน กับทั้งขอได้โปรดประทานกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา เพื่อปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติสืบต่อไป

บรรณานุกรม

- กองทัพเรือ. “พระประวัติ พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์.” (ออนไลน์). ม.ป.ป. เข้าถึงได้จาก: http://www.navy.mi.th/royal/Abhakara/abhakaras_resume.htm (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗)
- นาวาเอก วิพันธุ์ ชมะโชติ. “วันอากาศกร วันระลึกถึง องค์บิดาของทหารเรือไทย.” ข่าวสารนาวิ. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๓๖๔ (พฤษภาคม ๒๕๕๔): หน้า ๑๗.
- พลเรือตรี กริธา พรรณนะแพทย์. “ทหารเรือถึงรักกรมหลวงชุมพร ฯ มาก.” นาวิกศาสตร์. ปีที่ ๙๕ เล่มที่ ๑๒ (ธันวาคม ๒๕๕๕): หน้า ๘-๑๑.
- คันสนีย์ วีระศิลป์ชัย. “พระอุปนิสัยและพระจริยวัตรในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์.” มติชนออนไลน์. (ออนไลน์). ๒๕๕๕. เข้าถึงได้จาก: http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1355477538 (๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗)